

HSY:n alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2022-2024 (AK)

Hallitus 18.06.2021 § 84
1004/02.020.200.2000/2021

Esittelijä Vs. toimitusjohtaja Pekka Hänninen
Valmistelijat Controllerit Iina Kuutti ja Paula Mäkilaurila, puh. 09 15611

Yleistä
HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio. Samassa yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja se on laadittava siten, että edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan.

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa tuottavuustavoitteena on ollut keskimääräinen 1,5 %:n vuotuinen tuottavuuden paraneminen.

Myyntituottojen budjetoinnissa on huomioitu toimintavolyymien ja toiminnan muutokset sekä vesihuollon ja jätehuollon alustavat taksamuutokset.

Yleisenä kustannustason muutoksena talousarviovuodelle 2022 on käytetty 1,3 %:ia, ellei tarkempaa ennustetta ole ollut käytettävissä. Inflaatiokerrointa tarkennetaan syksyllä lopullisen talousarvion valmistelussa. Suunnitelmavuodet on esitetty vuoden 2022 hintatasossa.

Vesihuollon ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2020 hyväksymiin investointiohjelmiin vuosille 2021 – 2030, johon on tehty keväällä 2021 tarkennuksia aikataulu- ja laajuusmuutosten takia.

HSY:n perussopimuksen mukaan toiminta- ja taloussuunnitelmasta on pyydettävä jäsenkaupunkien lausunnot ennen sen hyväksymistä. Lausunnot HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2022 - 2024 pyydetään 22.9.2021 mennessä.

Tavoitteet
HSY:n toiminta- ja taloussuunnitelman 2022 - 2024 tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat yhtymäkokouksen 16.11.2018 hyväksymään strategiaan 2025 sekä jäsenkuntien omistajaohjauksen tavoitteisiin. Tavoitteiden pohjana ovat strategiset päämäärät:

- Ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä
- Korkea toimintavarmuus
- Sujuvat palvelut
- Vakaa talous

ja mahdollistajapäämäärät:

- Hyvän työelämän kehittäjä
- Aktiivinen uuden teknologian hyödyntäjä
- Tiedolla vaikuttaja
- Yhteistyön rakentaja

Toiminta	<p>HSY:n verkostoon pumpatun vesimäärän arvioidaan hitaasti kasvavan suunnittelukaudella. Vuonna 2022 tuotetun veden määrän arvioidaan olevan 96,9 miljoonaa m³ ja laskutettavan vedenmyynnin 76,5 miljoonaa m³. Viikinmäen ja Suomenojan jätevedenpuhdistamoilla käsiteltävän jäteveden määrän arvioidaan olevan yhteensä 143,7 miljoonaa m³ vuonna 2022, mikä tarkoittaa prosentin kasvua kuluvan vuoden ennusteesta.</p> <p>Vuonna 2022 asiakaskiinteistöillä tehdään noin 8,5 miljoonaa jäteastiatyhjennystä ja kuljetetaan jätteitä yhteensä noin 388 000 tonnia. Jätteen energiakäyttöön Vantaan Energian jätevoimalaan toimitetaan jätteitä yhteensä 228 000 tonnia. Ämmässuon jätteenkäsittelykeskukseen vastaanotetaan jätteitä yhteensä noin 285 000 tonnia, josta biojätettä on 48 000 tonnia.</p>
Henkilöstö	<p>Henkilöstön määrällinen tarve on arvioitu voimassa olevassa henkilöstösuunnitelmassa 2021 - 2023. Vuoden 2022 keskimääräinen henkilöstömäärä on yhteensä 839,6 henkilötyövuotta, joka on 6,1 htv vähemmän kuin vuoden 2021 suunnitelmassa. Henkilöstömäärien toteutumat ovat aikaisemmin jääneet suunniteltua alemmalle tasolle.</p> <p>Henkilöstösuunnitelma päivitetään suunnitelmakaudelle 2022 - 2024 ja muutokset huomioidaan lopullisessa toiminta- ja taloussuunnitelmassa syksyllä.</p>
Käyttötalous	<p>HSY:n toimintatuotot vuonna 2022 ovat 397,9 miljoonaa, 8,8 miljoonaa (2,3 %) enemmän vuoden 2021 ennusteeseen verrattuna. Myyntituottojen budjetoinnissa on otettu huomioon toimintavolyymien muutokset sekä talousmallien mukaiset alustavat hintamuutokset.</p> <p>Vesitaksoihin on laskettu alustavasti 2 % reaalkorotus inflaatiovaikutuksen 1,3% lisäksi. Hintojen nostotarve perustuu menossa olevan suuren investointitarpeen ja siitä seuraavan rahoituskulujen kasvun kattamiseen. Rakentamisen volyymin arvioidaan laskevan ja siten vesihuollon liittymismaksutulojen palaavan voimakasta nousua edeltäneelle tasolle.</p> <p>Jätehuollon toimintatuottojen ennakoitaan kasvavan maltillisesti suunnitelmakaudella. Syitä kasvulle ovat mm. taksojen tarkistaminen ja Sortti-asemien asiakasmäärän kasvu. Jätehuollon myyntituottojen budjetoinnissa on huomioitu vain inflaatiokorotus 1,3%.</p> <p>Jäsenkunnilta perittävät kuntaosuudet ovat noin prosentti HSY:n toimintatuloista. Kuntaosuuksilla katetaan ne seutu- ja ympäristötiedon sekä ilmastoinfon toiminta- ja pääomakulut, joita ei saada katettua palvelutuotannon myynnistä ja hankerahoituksista saaduilla tuloilla. Vuonna 2022 laskutettavat kuntaosuudet ovat 4,34 miljoonaa euroa, jossa kasvua edellisestä vuodesta on 1,3 %. Vuoden 2021 tulosennusteen mukainen kumulatiivinen ylijäämä noin 0,34 miljoonaa on kohdistettu täysimääräisesti suunnitelmakaudelle etupainotteisesti kuntaosuuksia vähentäväksi.</p> <p>HSY:n toimintamenot vuonna 2022 ovat 206,1 miljoonaa euroa, joka on 10,4 miljoonaa (5,3 %) enemmän kuin vuoden 2021 ennusteessa. Toimintakulujen budjetoinnissa on huomioitu toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset. Suuri vaikutus kuluihin on Blominmäen jätevedenpuhdistuksen käyttöönotolla: Vuodelle 2023 ja 2024 on kuluissa huomioitu Suomenojan laitoksen purkukustannusta 5 milj. euroa molempina vuosina ja vuodelle 2022 on</p>

tehty 10 milj. euron varaus. Henkilöstökuluihin sisältyy palkkaratkaisun vaikutukset keskimäärin 1,5 %.

Toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena syntyvä toimintakate vuonna 2022 on 194,1 miljoonaa (48,8 % toimintatuloista), kun sen vuonna 2021 ennustetaan olevan 195,7 miljoonaa (50,3 %). Alenema johtuu pääosin Suomenojan laitoksen purkuun v. 2022 tehtävästä varauksesta. Suunnitelmavuonna 2023 toimintakate paranee ja on 212,1 miljoonaa (52,1 %) ja vuonna 2024 217,8 miljoonaa.

Nettorahoituskulut vuonna 2022 ovat 66,4 miljoonaa. Korkokuluista 60,6 miljoonaa euroa on jäsenkunnille perustamislainoista maksettavia korkoja. Peruspääoman korko, jota jäsenkunnat alkoivat periä vuodesta 2021 on 0,5% vuonna 2022 ja vuosina 2023-2024 1%. Rahoitustuottoihin on budjetoitu 2 miljoonan euron osinkotuotot Uudenmaan Woima Oy:ltä vuosille 2022-2023 ja vuodelle 2024 1,8 miljoonaa. Suunnitelmakaudella nettorahoituskulut kasvavat, ollen vuonna 2024 69,2 miljoonaa euroa.

Toimintakatteen ja rahoituserien jälkeen syntyvä vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2022 vuosikate on 127,7 miljoonaa, kun investoinnit ja lainojen lyhennykset ovat yhteensä 289 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella joudutaankin turvautumaan merkittävään ulkopuoliseen lainarahoitukseen.

Tilikauden tulos vuonna 2022 on vuosikatteesta vähennettävien pysyvien vastaavien (käyttöomaisuus) poistojen jälkeen 0,02 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Jätehuollon investointivaruksen aiempaan purkamiseen liittyvien poistoerokirjausten ja vesihuollon tuloksesta maksettavien tuloerojen jälkeen tilikauden alijäämä on 0,2 miljoonaa euroa.

Investoinnit

Vesihuollon ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2020 hyväksymiin investointiohjelmiin vuosille 2021 – 2030, johon on tehty keväällä 2021 tarkennuksia aikataulu- ja laajuusmuutosten takia. Vuonna 2022 investoinnit ovat yhteensä 212,2 miljoonaa euroa, josta 188,1 miljoonaa on vesihuollon ja 21,0 miljoonaa jätehuollon investointeja.

Blominmäen jätevedenpuhdistamon valmistuminen suunnitelmakaudella tulee pudottamaan vesihuollon investointien tason lähemmäksi pitkän aikavälin normaalia. Toisaalta viime vuosina jäsenkuntien investoinnit infrastruktuuriin ovat olleet suuret ja tämä on nostanut myös HSY:n vesihuollon investointeja näiltä osin (kaupunkilähtöiset investoinnit). Vesihuollon investointien taso säilyy suunnitelmakaudella aiemmin arvioitua (mm. 10 vuoden investointiohjelma) korkeammalla tasolla johtuen pääosin jäsenkuntien aiemmin arvioitua korkeamana säilyvästä infrastruktuuri-investointien tasosta. Erityisesti suuret raidehankkeet mahdollisesti käynnistyessään nostavat näiden investointien määrää. Tämä nostaa erityisesti johtosiirtojen ja osin verkostojen saneerausinvestointeja. Suunnitelmakaudella alkavat Kruunusillat- ja Kalasatama-hankkeet ovat tyyppiesimerkkejä kauden hankkeista. Kaavoituksen mukainen laajentuminen säilyy vakaana korkealla tasolla.

Kaupunkilähtöisten investointien säilyessä suurina on HSY:n vesihuolto joutunut siirtämään eteenpäin useita vesihuoltolähtöisiä hankkeita. Tästä huolimatta vesihuoltolähtöisten investointien taso säilyy suhteellisen vakaana. Tämä johtuu nyt käynnissä ja käynnistymässä olevista muutamasta suuresta hankekokonaisuudesta, joiden viivästäminen on hankalaa. Esimerkkeinä mainittakoon Blominmäen käyttöönottoon liittyvät

viemärikäännöt, Vantaan vedenjakelun vahvistamiseen liittyvät strategiset hankkeet sekä yhteishankkeet jäsenkuntien kanssa kuten esimerkiksi Laajalahti – Otaniemi hanke, jossa on sekä Espoon että HSY:n hankkeita. Nämä on aikataulutettu yhteistyössä niin, että näistä muodostuu järkevä investointikonaisuus.

Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinneissa on käynnissä mm. Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen kapasiteetinosto ja perusparannus, Pitkäkosken pk 1 rakennussaneeraus sekä Vanhakaupungin selkeytyshallin vesikaton ja julkisivujen saneeraus. Nämä hankkeet jatkuvat vaihe vaiheelta myös tällä suunnittelukaudella.

Vedenjakelun uusinvestoinneissa vahvistetaan mm. Helsinki-Vantaa lentoaseman suunnan vedenjakelua. Viemäroinnin uudisinvestoinneissa Aleksis Kiven kadun alueella tehdään merkittäviä viemäroinnin uudistamisia, joihin liittyy myös sekaviemäroinnin eriyttämisä.

Alueverkoston rakentaminen jatkuu kaudella vilkkaana. Haja-asutusalueen suurimpia kohteita ovat Kiilan, Oittaaan ja Reunan alueet. Suuria kaupunkilähtöisiä saneerauksia tehdään em. suurten raidehankkeiden ohella erityisesti Helsingissä, jossa rakennetaan useita kokoojakatuja kuten Kasin ratikan katuja, Mäkelänkatua, Mannerheimintietä ja Aleksis Kiven kadun aluetta.

Jätehuollon hankkeet keskittyvät ympäristöhaittojen minimoimiseen ja HSY:n toimipisteiden mahdollisimman tehokkaaseen hyödyntämiseen. Aluepalvelulähtöisissä investoinneissa jatketaan talousarviovuonna yhteistyötä Kierrätyskeskuksen kanssa. Ensimmäinen Sortti-pienasema valmistuu vuoden 2021 lopussa Koivukylän Kierrätyskeskuksen yhteyteen ja talousarviovuonna on varauduttu toteuttamaan seuraava Sortti-pienasema Espoon Nihtisillan kierrätystavaratalon läheisyyteen. Sortti-asetille haetaan talousarviovuonna aktiivisesti myös uusia rakennuspaikkoja ja jatketaan Sortti-konseptien kehitystyötä.

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit keskittyvät jätteenkäsittelykeskuksen toiminnan varmistamiseen ja ympäristöhaittojen minimoimiseen. Talousarviovuonna toteutetaan jätteiden loppusijoitusalueiden tiiviitä pintarakenteita ja maisemoidaan kaatopaikka-alueita ympäristölupien mukaisesti. Hule- ja suotovesien tasauskapasiteettia lisätään ja lisäksi toteutetaan kaasun- ja vesienhallinnan automaatio- ja sähkösaneeraukset. Talousarviovuonna valmistaudutaan ohjaamaan biokaasulaitoksen mädäte maatalouskäyttöön toteuttamalla vaadittavat selvitykset ja käynnistämällä laitteistoinvestoinnit. Ämmässuon lämpötaloutta parannetaan varautumalla investoimaan kompostointilaitoksen lämpimän poistoilman hyödyntämiseen alueen kaukolämpöverkossa. Tällä hukkalämmön talteenottojärjestelmällä estetään samalla toiminnasta aiheutuvien hajujen leviämistä ympäristöön. Talousarviovuonna selvitetään myös biojätteen tunnelikompostointiajan lisäämistä niin, että biojäte on mahdollista kompostoida nykyistä pidempään sisätiloissa. Lisäksi tehdään biojätteen käsittelylaitosten vuosittaiset ylläpito- ja kehittämissaneeraukset. Talousarviovuonna on varauduttu myös käynnistämään kaatopaikkakaasun rikastamiseen tarvittavan polttoainesäiliön ja kaasunsyöttölaitteiston suunnittelu ja hankinta vuonna 2023, mikäli kaasun metaanipitoisuus laskee jätteenkäsittelykeskuksen lämpöenergian tarpeen ja kaasumoottoreiden toiminnan kannalta liian alhaiselle tasolle.

Blominmäen jätevesilietteen kehittyneisiin käsittelymenetelmiin tähtäävän lietteen pyrolyysin koetoimintalaitoksen rakennustyöt valmistuivat vuoden 2020 lopussa. Sitä testataan vuosina 2021-2022 ja hallitukselle

raportoidaan pyrolyysin koetoimintalaitoksen toiminnasta ja koetuloksista viimeistään mahdollisen täyden mittakaavan pyrolyysilaitoksen investointipäätösesityksen yhteydessä, kuten koetoimintalaitoksen hankesuunnitelman tarkistamisen hyväksymisen 20.9.2019 yhteydessä todettiin. Täyden mittakaavan laitoksen hankintaan on jätehuollon investointiohjelmassa varauduttu vuosina 2023-2025. Tämän merkittävän kokoisen investoinnin toteuttaminen edellyttää ensin laitokselle asetettujen toimintakoetulosten ja lopputuotteen laatukriteerien täyttymistä. Lisäksi on tarkasteltava lopputuotteelle löytyvää kysyntää.

Materiaalitehokkuusinvestointina on talousarviovuonna varauduttu poistotekstiilin lajittelu- ja esikäsitteilylaitoksen hankintaan niin, että laitos olisi mahdollista toteuttaa vuoden 2023 aikana joko itse tuotettuna tai vaihtoehtoisesti ostopalveluna. Materiaalitehokkuusinvestointina on myös varauduttu tulivoimalan toteutukseen investointiohjelman mukaisesti suunnitelmakauden lopussa vuonna 2024. Tuulivoimaa koskevan Ämmäsuon asemakaavan muutoksen arvioidaan valmistuvan vielä vuoden 2021 aikana.

Rahoitus

Perustamislainat HSY:n jäsenkunnilta ovat yhteensä 1,1 miljardia euroa, jonka lisäksi HSY:llä on ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta nostettua pitkäaikaista lainaa vuoden 2021 lopussa ennusteen mukaan noin 704 miljoonaa, mikäli vuoden 2021 tulorahoitus ja investoinnit toteutuvat vuosiennusteen mukaisesti.

Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 447 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 231 miljoonalla. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 921 miljoonaa euroa. Velkaantumisen kasvua tulee pyrkiä taittamaan tulevina vuosina. Tällöin on tarkasteltava investointimenojen kestävä tasoa ja riittävän tulorahoituksen varmistamista.

Lähi vuosien suurten investointien takia HSY:n omavaraisuusaste heikkenee suunnitelmakausilla, ollen vuoden 2024 lopussa 25,4 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 27,6 %. Suunnitelmakauden ylijäämäiset tulokset kasvattavat omaa pääomaa, mutta vieraan pääoman kasvu suunniteltujen investointien rahoittamiseksi tarvittavalla ulkopuolisella lainarahoituksella heikentää omavaraisuutta.

Päätösehdotus (PH)

Hallitus päättää pyytää Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkeja antamaan 22.9.2021 mennessä lausuntonsa Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2022 - 2024.

Päätös

Hallitus päätti ehdotuksen mukaan.